

METÁNEMISSZIÓ CSÖKKENTÉSE AZ ÚJ EU SZABÁLYOZÁS TÜKRÉBEN

**MVM FŐGÁZ FÖLDGÁZHÁLÓZATI KFT.
MVM ÉGÁZ-DÉGÁZ FÖLDGÁZHÁLÓZATI ZRT.**

DOBI-SZAKÁL GYÖNGY

FGSZ FÖLDGÁZSZÁLLÍTÓ ZRT.

SIMIGLA RÓBERT

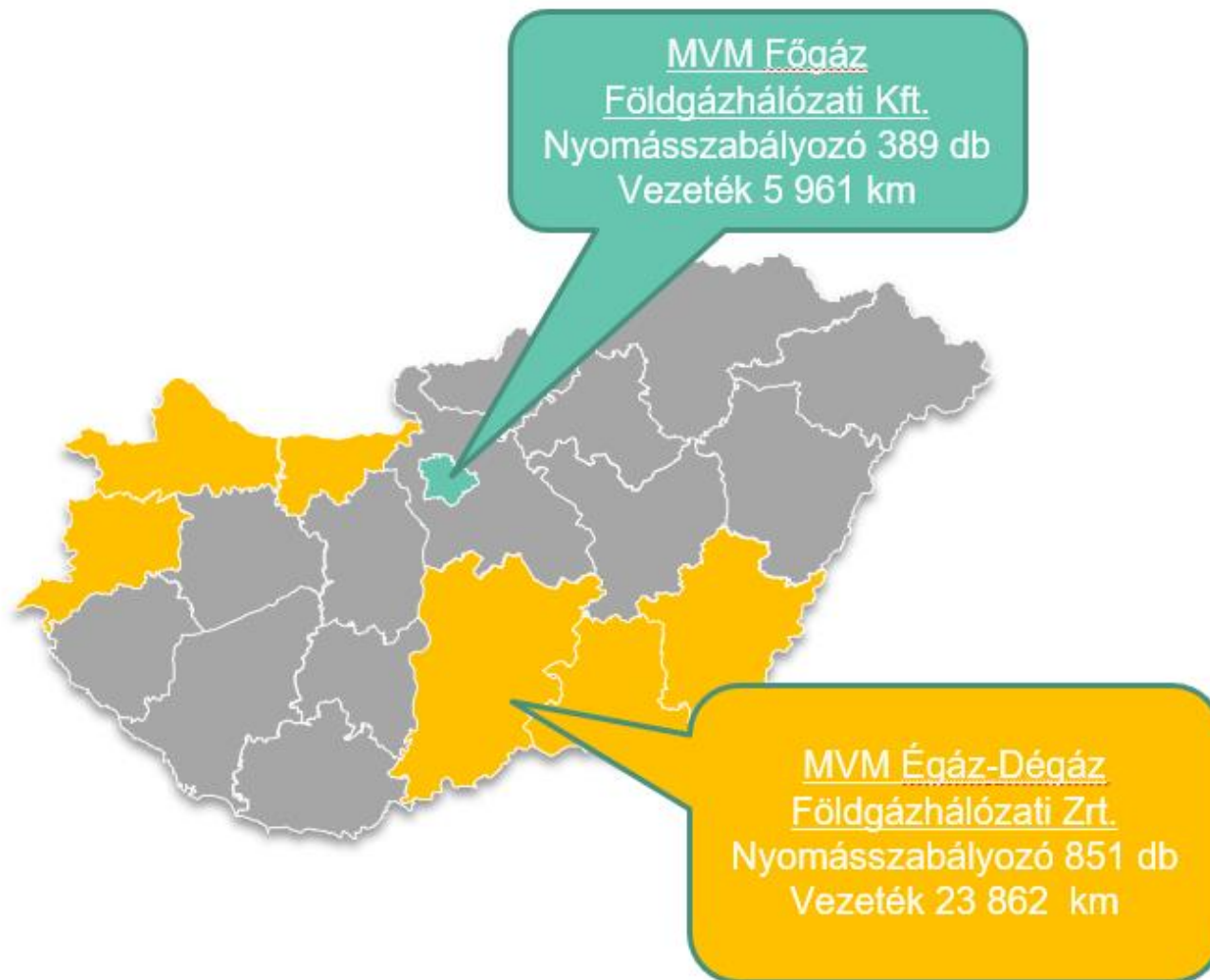

AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE AZ ENERGIAÁGAZATON BELÜLI METÁNKIBOCSÁTÁS CSÖKKENTÉSÉRŐL ÉS AZ (EU) 2019/942 RENDELET MÓDOSÍTÁSÁRÓL

- 2021 december – Európai Bizottság kiadta a metán emisszió csökkentési szabályozás tervet – tagállami egyeztetések megkezdődtek
- 2023. december az Európai Unió Tanácsa, az Európai Parlament elfogadta a metán rendelet szövegének utolsó változatát
- 2024. április 10-én az Európai Parlament hivatalosan elfogadta a rendeletet
- 2024. május 27-én az Európai Unió Tanácsa hivatalosan elfogadta a rendeletet
- Folyamatban van Európai Unió valamennyi hivatalos nyelvére történő lefordítása és a Hivatalos Lapban való megjelenítése.
- **Várható hatályba lépés 2024. Q3**
- Érintettek: szénbányászat, olaj- és földgáz kutatás-termelés, gázszállítás, gázelosztás, gáztárolás, LNG, petrokkémia

MVM GÁZHÁLÓZATOK ELOSZTÓHÁLÓZATA

JOGSZABÁLY GÁZELOSZTÓI KÖTELEZETTSÉGEI

1. SZIVÁRGÁSVIZSGÁLAT

HATÁLYBA LÉPÉST KÖVETŐEN	FELADAT
9 hónap	Szivárgásészlelési program benyújtása a kijelölt hatóságoknak
12 hónap	2. típusú vizsgálat végzése a szivárgásészlelési programmal összhangban

Szivárgás azonosítása:

- a föld alatti szerkezeti elemek esetében első lépésként a földfelszín és a légkör találkozásánál, amennyiben megállapított a szivárgás, úgy második lépésként a lehető legközelebb a kibocsátó forráshoz
- a föld feletti szerkezeti elemek kibocsátó forrásához a lehető legközelebb eső szinten.

Felülvizsgálati típus	Anyag/eszköz típus	Felülvizsgálati gyakoriság (hónap)
1. típus 16 bar felett	Nem védett acél	12
	Védett acél	24
	Nyomákszabályozó	4
	Elzárószerelvény	9
2. típus 16 bar felett	Nem védett acél	24
	Védett acél	36
	Nyomákszabályozó	8
	Elzárószerelvény	18
2. típus 16 bar alatt	Szürke öntöttvas	6
	Azbeszt	12
	Gömbgrafitos öntöttvas.	
	Nem védett acél	24
	Réz	
	PE	36
	PVC	
	Védett acél	
	Nyomákszabályozó	9
Elzárószerelvény	21	

Jogszabály megkülönböztet 1. típusú és 2. típusú felülvizsgálatot – **Társaságaink vélhetően a 2. típusú vizsgálati előírásoknak meg fognak felelni (jelenlegi műszereink)**

A szivárgásvizsgálat gyakorisága átalakítást igényelhet a jogszabályi megfelelés érdekében

1. SZIVÁRGÁSVIZSGÁLAT

AZ LDAR-VIZSGÁLAT TÍPUSA	ANYAG, ESZKÖZ TÍPUS	FELÜLVIZSGÁLAT GYAKORISÁGA		JOGSZABÁLYI MEGFELELÉS
		JOGSZABÁLY	MVM	
2-es típusú LDAR-vizsgálat (üzemi nyomás > 16 bar, ≤ 16 bar)	Szürke öntöttvas	6 hónap	Nincs	-
	Bitumenes lemez			
	Azbeszt	12 hónap	Nincs	-
	Gömbgrafitos öntöttvas			
	Nem védett acél	24 hónap	12 hónap (belterület)	✓
	Réz		24 hónap (külsőterület)	
	Polietilén	36 hónap	Nincs	-
	PVC		24 hónap (belterület)	Külsőterületi ellenőrzés gyakoriságának növelése
	Védett acél		48 hónap (külsőterület)	✓
	24 hónap (belterület)		Külsőterületi ellenőrzés gyakoriságának növelése	
2-es típusú LDAR-vizsgálat (üzemi nyomás > 16 bar)	Elzárószerelvény	18 hónap	Évente	✓
	Nyomásszabályozó állomás	8 hónap	3 hónap	✓
2-es típusú LDAR-vizsgálat (üzemi nyomás ≤ 16 bar)	Elzárószerelvény	21 hónap	Évente	✓
	Nyomásszabályozó állomás	9 hónap	3 hónap	✓

Ha nem állapítható meg az anyag típusa, az adott típusú LDAR-vizsgálatra vonatkozó legnagyobb gyakoriságot kell alkalmazni.

2. SZIVÁRGÁSJAVÍTÁS

VIZSGÁLAT	JAVÍTÁSI HATÁRÉRTÉK	
	FÖLD FELETTI SZERKEZETI ELEM	FÖLD ALATTI SZERKEZETI ELEM
1. típus	7000 ppm vagy 17 g/h metán	
2. típus	500 ppm vagy 1 g/h metán	1000 ppm vagy 5 g/h metán

Szerkezeti elemek javítása, cseréje:

- Javítás határérték észlelése esetén azonnal, de munka megkezdése legalább észleléstől számított 5 napon belül
- Javítási teljes elvégzése 30 napon belül
- Amennyiben a fentiek nem lehetségesek, észleléstől számított 12 napon belül bizonyíték benyújtása szükséges az illetékes hatóság felé
 - a javítás magasabb emisszióval járna, mintha meghagyjuk a szivárgást
 - javításához szükséges tartalék alkatrészek vagy a cseréhez szükséges szerkezeti elemek hiánya.

Társasági hiba elhárítás

"A" = azonnali intézkedés

"B" = programozott munkával programozott munkával 168 órán (7 nap) belül elhárítandó meghibásodás

"C" = megfigyelés alatt tartandó meghibásodás, melyet 60 naptári napon belül kell elhárítani

"C" típusú elhárítás esetén bizonyítékot kell benyújtani vagy 30 napon belülrre történő csökkentés

JOGSZABÁLY GÁZELOSZTÓI KÖTELEZETTSÉGEI

3. LEFÚVATÁS ÉS A FÁKLYÁZÁS KORLÁTOZÁSA, BEJELENTÉSE

ELŐÍRÁS

Lefúvatás csak vészhelyzet vagy üzemzavar esetén engedélyezett

Lefúvatás akkor engedélyezett javításkor, karbantartáskor, tesztüzem esetén, ha a fáklyázás műszakilag nem kivitelezhető vagy ha a fáklyázás a műveletek vagy a személyzet biztonságát veszélyezteti – jelentéstételi kötelezettség van;

Lefúvatásra tervezett berendezések cseréje javasolt nem lefúvató alternatívákra, amennyiben az a piacon elérhető és a technikai elvárásoknak megfelelő;

A fáklyázás akkor megengedett, ha a metán visszasajtolása, helyszíni hasznosítása vagy piacra juttatása nem megvalósítható - jelentéstételi kötelezettség van

FELADAT

Éves lefúvatási, fáklyázási jelentést kell készíteni és beadni az illetékes hatóság felé - metánkibocsátás mennyiségi jelentésben szerepeltetni szükséges

Jogszabályi követelmények implementációját haladék nélkül el kell végezni, de legkésőbb a rendelet hatálybalépést követően 18 hónapon belül

Társasági jelenlegi gyakorlat

Társaságaink belső jelentéskötelezettség mentén riportálják a teljes lefúvatott gázmennyiséget - elosztórendszer üzembehelyezése (m3), elosztóvezeték javítása, karbantartása mérőmozgások nélkül (m3) - és az elfáklyázott mennyiséget.

**Éves jelentéskötelezettsége lesz a gázelosztó társaságoknak
Bejelentési tartalom jogszabályhoz történő illesztését el kell végezni**

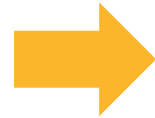

JOGSZABÁLY GÁZELOSZTÓI KÖTELEZETTSÉGEI

4. SZIVÁRGÁS NYOMONKÖVETÉS ÉS JELENTÉSKÖTELEZETTSÉG

HATÁLYBA LÉPÉST KÖVETŐEN	FELADAT
12 hónap	Jelentés benyújtása becsült forrásszintű metánkibocsátásra általános kibocsátási tényezők alkalmazásával (összes forrásra vonatkozóan)
18 hónap	Jelentés benyújtása közvetlen mérés vagy legalább méréssel alátámasztott specifikus kibocsátási tényezők alkalmazásával
30 hónap minden év május 31-ig	Éves jelentés benyújtása forrásszintű metánkibocsátásra, kiegészítve a telephely szintű metánkibocsátás mérésekkel

Jelenleg Társaságainknál a koncentrációmérés ppm-ben történik

Jogszabály előírása a mennyiségmérésen alapuló kibocsátási tényezők alkalmazásával becsült forrásszintű metánkibocsátás riportálása

Jogszabálynak való megfelelés érdekében,
Társasági terv:
Nemzetközi szabvány alapján történő számszerűsítés (MSZ EN 15446) – [kg/h]

Becsült forrásszintű metánkibocsátás riportálása

Várhatóan informatikai fejlesztés szükséges a metánkibocsátás adatszolgáltatására, a folyamat nyomonkövethetőségére, visszaellenőrzésére

JELENLEGI SZIVÁRGÁSVIZSGÁLATI ESZKÖZÖK

Jelenleg az alábbi műszereket használjuk telekhatáron kívüli, térszín alatti gázvezetékek szivárgás vizsgálatára

1. Lángionizációs elven működő (0-20.000ppm) metán érzékelő

Koncentrációmérés ppm-ben és
térfogat%-ban

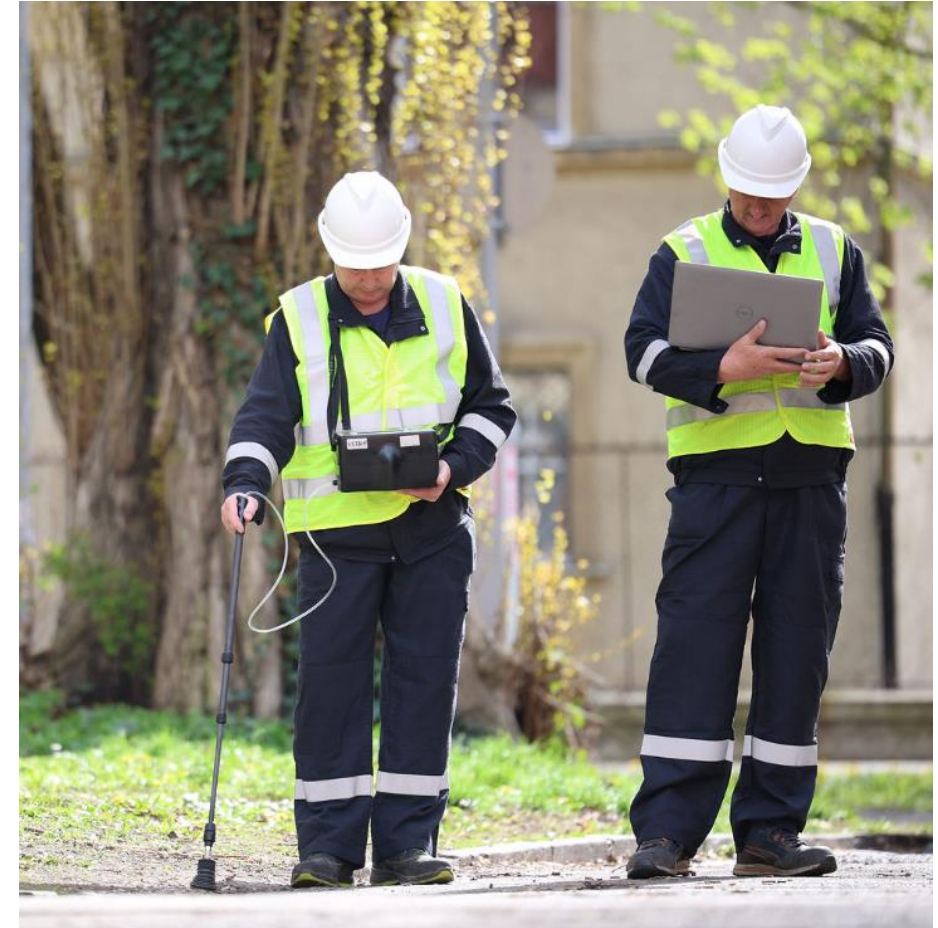

JELENLEGI SZIVÁRGÁSVIZSGÁLATI ESZKÖZÖK

2. Lézer-metán elven működő (0-10.000ppm) metán érzékelő

3. Gáz intenzív félvezető (0-20.000ppm) metán érzékelő

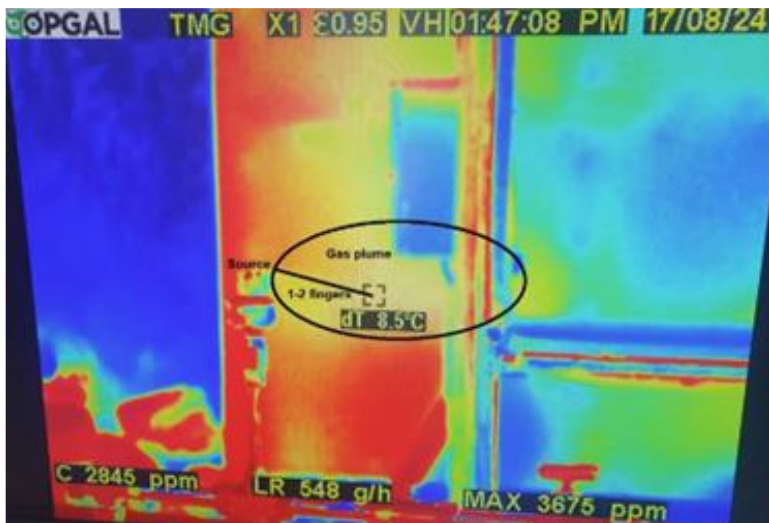
4. Infravörös szenzor (500ppm – 100tf%-ig) metán érzékelő

METÁN MENNYISÉGMÉRÉS

A környezetbe kiáramló metán mennyiségének mérésére Társaságaink OGI (optical gas imaging) kamerát szereztek be

1. Optikai gázképképzés elvén működik – infravörös kamera speciális változata
2. Kiáramló gázfelhőt jeleníti meg
3. Metán detektálására alkalmas
4. Kiáramló metán mennyiségét képes meghatározni
5. A kamera automatikusan kalkulálja és megjeleníti
 - kiáramló mennyiséget tömegáramban [g/h] vagy térfogatáramban [l/perc]
 - utolsó 10 mp maximális koncentrációját [ppm].

FGSZ Zrt. nagynyomású földgázszállító vezetékrendszere

A MOL-CSOPORT TAGJA

- 6 határkeresztezés
- ~5900 km vezetékossz
- ~450 db technológiai objektum
 - kompresszor állomások
 - mérőállomások
 - gázátadó állomások
 - csomópontok
 - szakaszoló állomások

FGSZ háttér a metánemisszió témához:

- **2020 május** – földgázszállítók közötti önkéntes együttműködésben adatszolgáltatás kérés
- **2020 december** – az OGMP tagság kérdése (ENTSOG)
- **2021 május** – Greenpeace és CATF vizsgálat
- **2021 június** – Emissziós Stratégiai Program indítása, benne:
 - OGMP tagság vizsgálata
 - metán emisszió számszerűsítés projekt
 - LDAR (szivárgásdetektálás és elhárítás) tevékenység bevezetés vizsgálata projekt
 - metán emisszió csökkentési lehetőségek vizsgálata a karbantartási folyamatok során
 - metánemissziós pályázat a Miskolci Egyetemmel közösen
- **2021 december** – Európai Bizottság kiadja a metán emisszió csökkentési szabályozás tervet

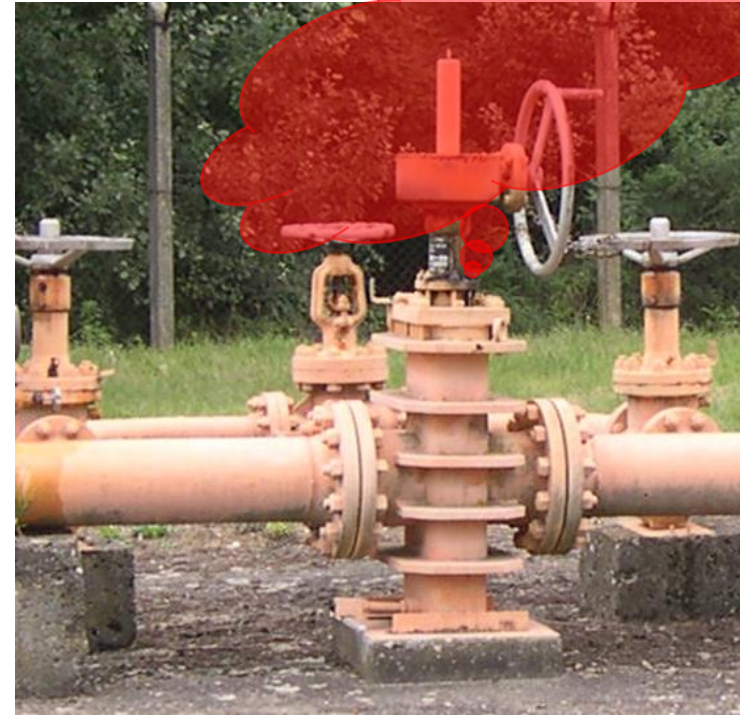
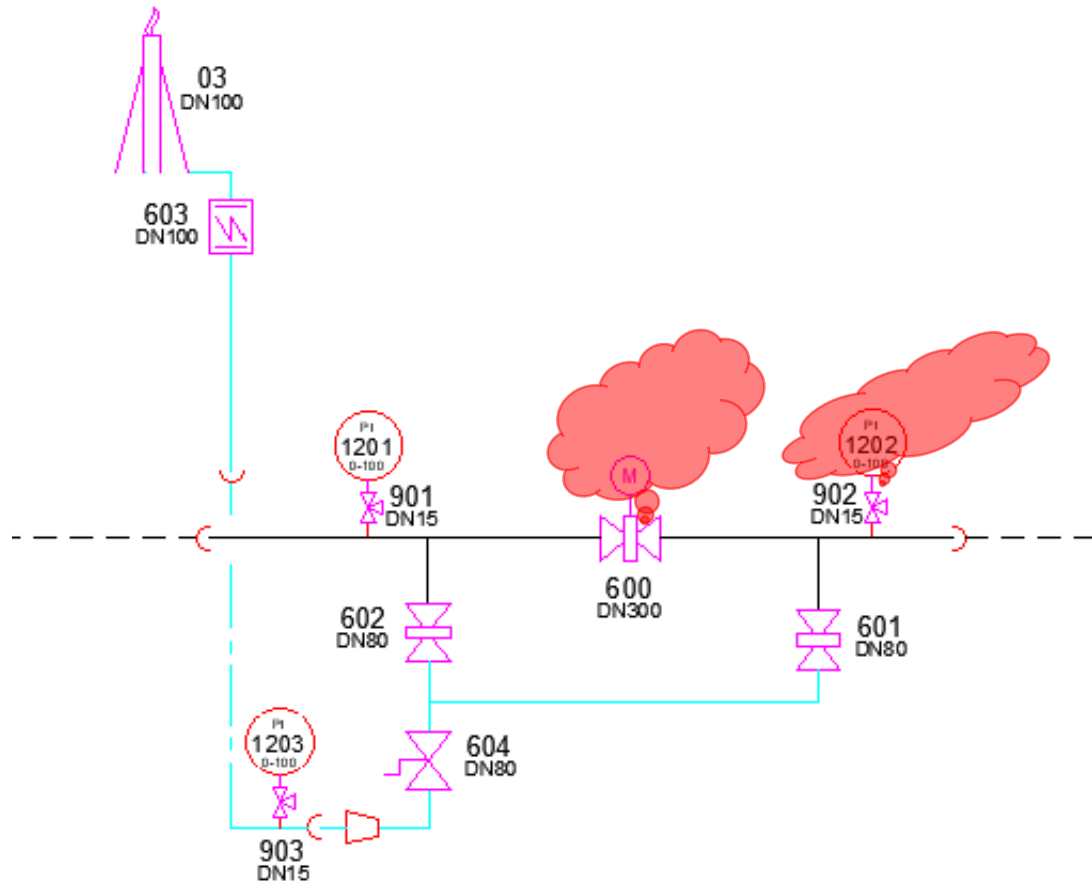
LDAR főbb mérföldkövek:

- LDAR projekt a bevezethetőségről: 2021. júliustól
- Közép Régió - LDAR csoport indítás: 2022. májustól
- Keleti és Nyugati Régió – LDAR csop.: 2023. áprilistól

LDAR tevékenység céljai:

- ✓ metán emisszió pontosabb meghatározása (detektálás és számszerűsítés)
 - ✓ metán emisszió (mint ÜHG) csökkentése
 - ✓ gázveszteség (mint költség) csökkentése
 - ✓ munkabiztonság javulása
- > szabályozott, nyomon követhető folyamatok

Emisszió források (felszín feletti komponensek): „klasszikus” szivárgás

LDAR folyamat

Szivárgáskeresés („basic”)

LDAR folyamat

Egyszerű készülék

Középkategóriás készülék

Precíziós készülék

Koncentrációmérés ppm-ben, térfogat %-ban

**Számszerűsítés (becslés) szabványos
módszerrel (kg/óra)**

LDAR folyamat

Precíziós készülék

EU szabályozás:
LDAR 2-es
típusnak
megfelelő

Szivágáskeresés („advanced”) és koncentrációmérés
ppm-ben, térfogat %-ban

Számszerűsítés (becslés) szabványos módszerrel (kg/óra)

LDAR folyamat

High Flow Sampler készülék

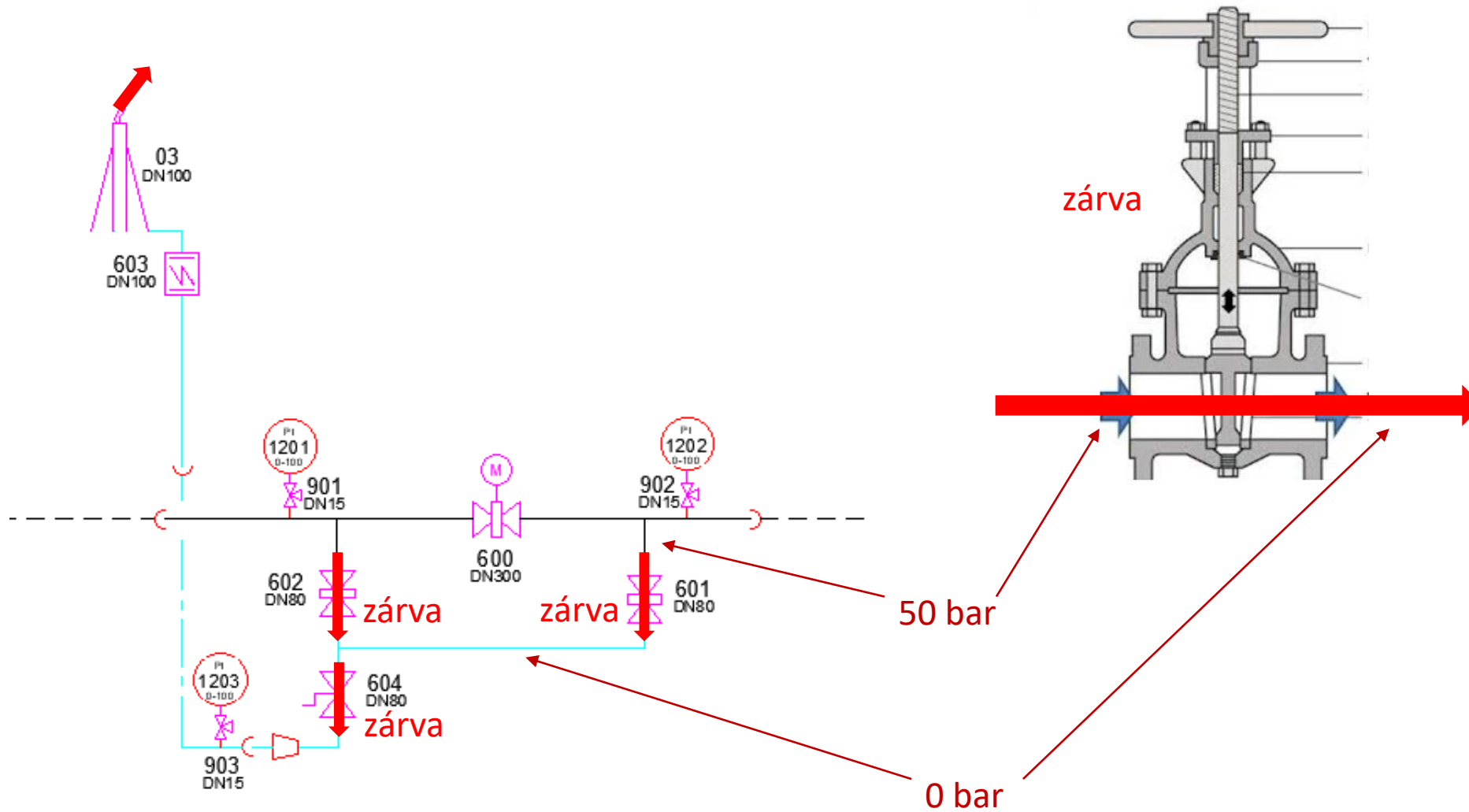
**EU szabályozásnak megfelelő
közvetlen mérés**

Számszerűsítés közvetlen emisszióméréssel

Térfogatáram mérés (liter/perc)

Emisszió források: lefúvató vagy fáklya irányba áteresztő szerelvény

LDAR folyamat

OGI (optical gas imaging) infrakamera –
detektálás céljából

EU szabályozás:
LDAR 1-es típusnak
megfelelő

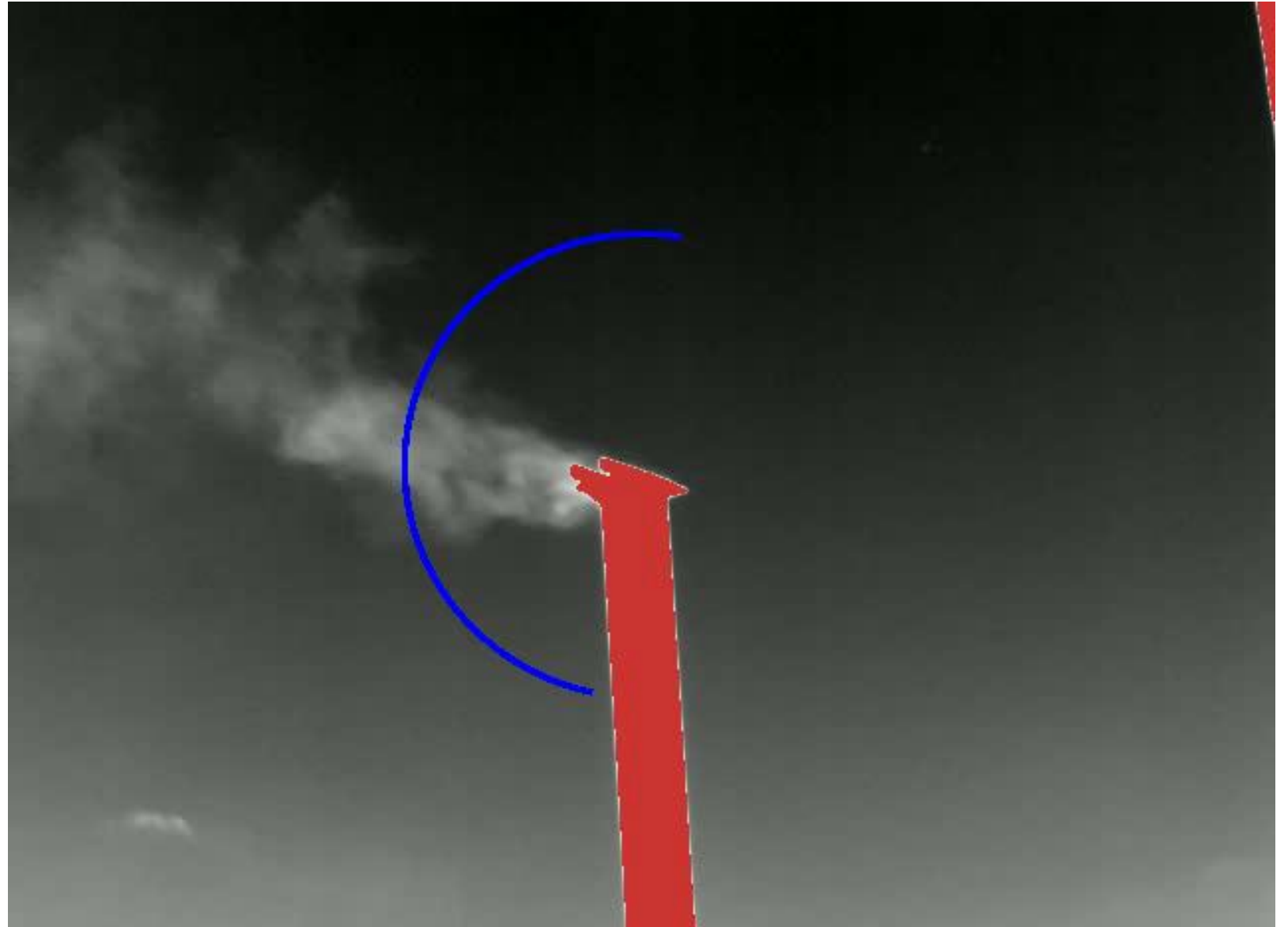
Speciális szoftver –
számszerűsítési céllal

QOGI rendszerrel térfogatáram
(liter/perc) „mérés”

LDAR folyamat

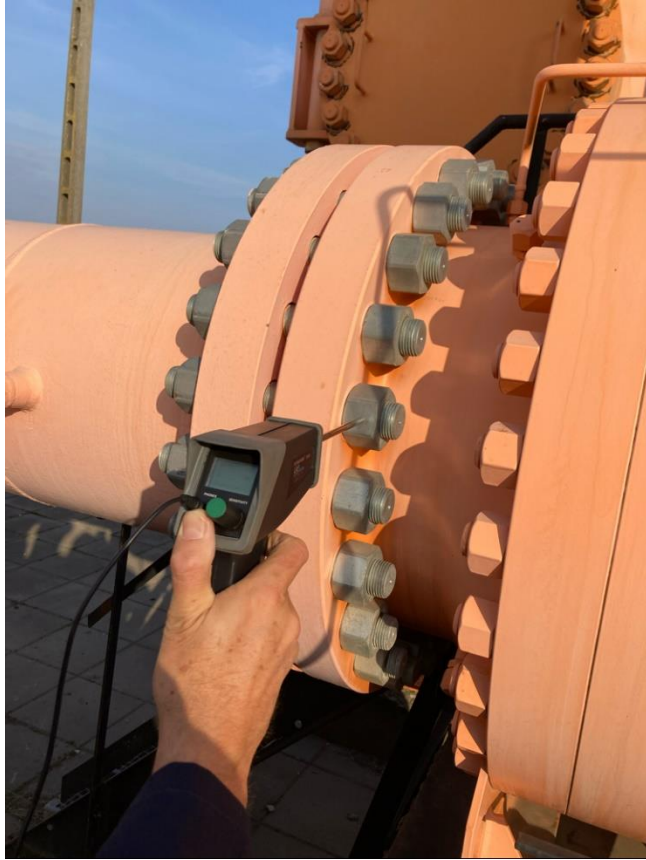
QOGI felvétel:

**kompr. áll. lefúvató –
gömbcsap
áteresztésből
származó kibocsátás**

LDAR folyamat

Akusztikus készülék 1

Akusztikus készülék 2.

Áteresztő szerelvény behatárolás

LDAR folyamat

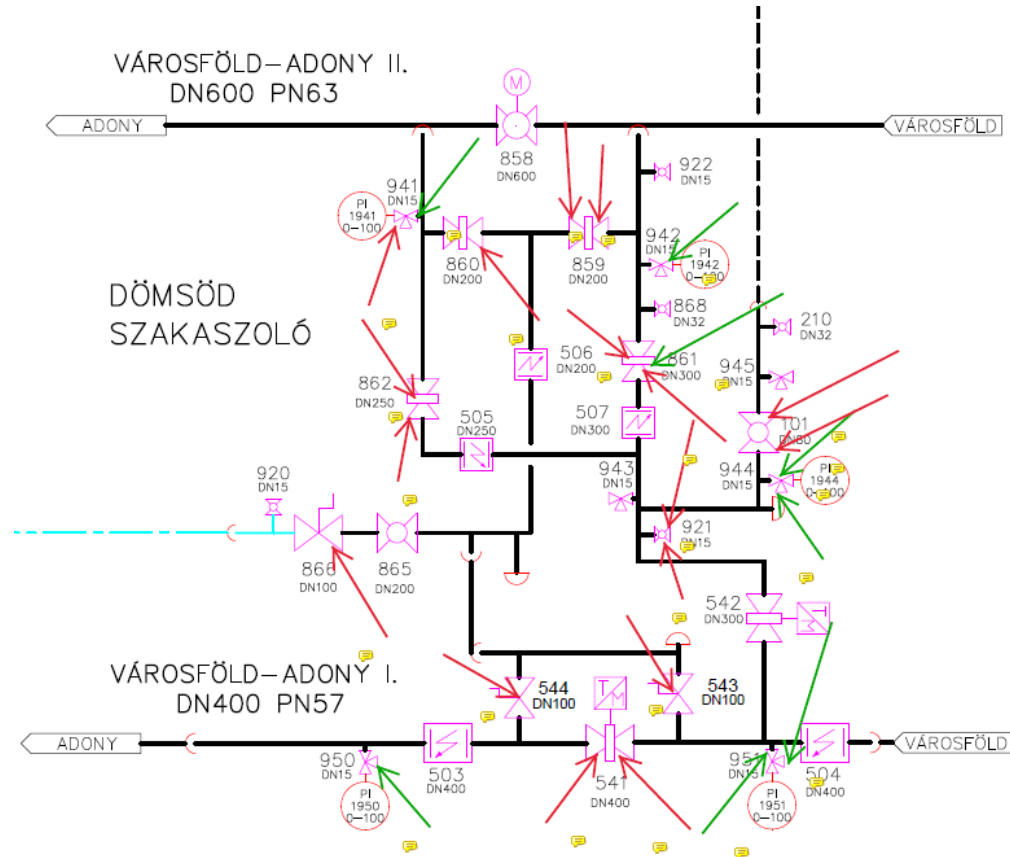
- Azonnali szivárgáselhárítás LDAR csoport által (csak az egyszerűbb feladatok):**
- menetes kötéseknél (meghúzás, újra tömítés), hollander (meghúzás), karima (meghúzás)
 - csővezeték nyomásmentesítés nélkül

LDAR folyamat

fényképek

folyamatábrák

szöveges információ

Vizsgált állomás: Dömsöd ga		Dátum: 2022. 12. 14.		
szivárgó forrás azonosítása				
sorszám	technológiai szám	kiegészítő információ (elhelyezkedés)	kiegészítő információ (gépészeti infó)	Ny (
42	910	szelep	hollander tömszelence tömítés	
43	926 nincs a rajzon	szelep	menetes orsó tömszelence tömítés	
44	407	gömbcsap	primer oldali karima tömítés	
45	407	gömbcsap	szekunder oldali karima tömítés	

Adatrögzítés emisszió számításhoz és sziv. elhárítás tervezéshez
A jövő: LDAR IT Tool

LDAR folyamat: föld alatti komponensek / földgázszállító-vezetékek

CH4 emisszió csökkentési lehetőségek vizsgálata a karbantartási, üzemviteli folyamatok során:

- Mobil átfejtő kompresszor alkalmazása
- Csomóponti fáklyarendszer lefogyasztása gázátadóval
- Gázátadó szűrők lefogyasztása
- CNG-s földgáz letárolás
- Metán semlegesítés abszorbenssel és/vagy katalitikus módon
- Gázátadó nyomásszabályozó ág tesztelő készülék alkalmazhatósága

CH4 emisszió csökkentési lehetőségek vizsgálata berendezéseknél:

- Földgázos pneumatikus rendszerek kiváltása kompresszorozott semleges gázzal
- Kromatográfok/gázelemzők emissziójának csökkentése
- Kompresszor gépegység tömítőgáz kibocsátás gyűjtése és rendszerbe visszajuttatása

Köszönjük a figyelmet!

Jó szerencsét!

